

Távcsőkészítés

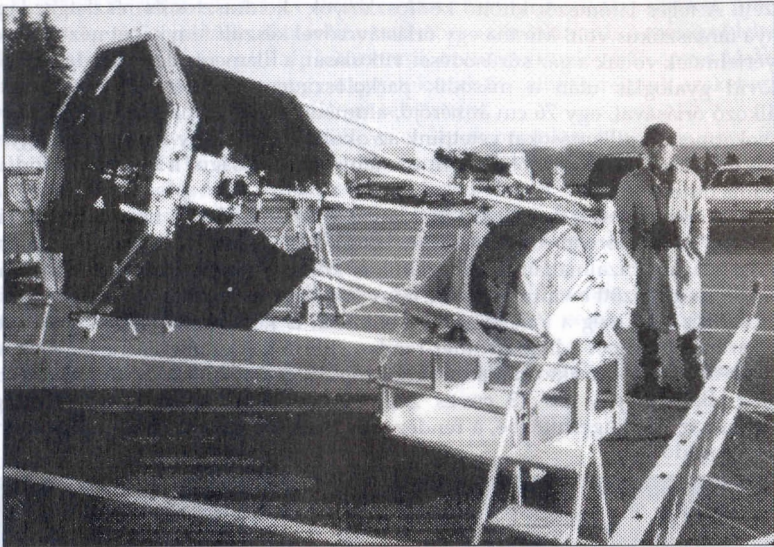
Kurta kirándulás az ausztriai Nemzetközi Távcsöves Találkozóra

A szokásoknak megfelelően idén is szeptember utolsó hétvégéjén (szept. 29–okt. 1.) rendezték meg Villach mellett az egyre ismertebb Nemzetközi Távcsöves Találkozót (ITT, Internationales Teleskoptreffen). Az MCSE Pécsi Csoportja másodszor indított „küldöttséget” erre az összejövetelre. Természetesen a találkozó időszakában egy sűrű felhőzetű frontzóna érte el térségünket, ami hazánkban is jó pár fokos lehűlést eredményezett, és nem sok égi látnivalót ígért. Végül is engedtünk a kíváncsiságnak, és szerencsénkben bízva pénteken kora délután indultunk el a nevezetes esemény meglátogatására.

A távcsöves találkozó helyszínéül szolgáló parkolók (a háttérben Villach és a Wörthi-tó)

19:00 UT körül vertük fel sátrunkat a találkozó helyszínéül szolgáló, mintegy 1700 m magasán lévő parkoló mellett. Első benyomásaink elég vegyesek voltak, mivel az igen tiszta és sötét éghoz -2, -5 fokos hideg és vékony hótakaró társult. Hamar túltettük magunkat a nehézségeken, és elindultunk a híres távcsőpark megtekintésére. Miközben felfelé sétáltunk, meglepődve figyeltünk fel arra, hogy a betonút mentén felállított figyelmeztető táblák hatására az autósok lekapcsolták fényszóróikat! (Bár-csak Ráktanyán is divatba jönne!)

A 76 cm-es, alumíniumból készült óriás Dobson

A felső parkolók lámpamentes környezetében a határmagnitúdó 6,5–6,7 körüli lehetett, a Tejút látványosan burjánzott, és az akkor 9^m1-s Nova Cas 1995 könnyen látszott egy 10x50-es binoklival. De azért itt is megfigyelhető volt az az utóbbi években hazánkban is egyre erősödő jelenség, hogy a csillagászati szürkület vége után sincs korom sötét, lámpa nélkül lehet közlekedni a nyílt terepen.

De térjünk vissza a távcsövekhez, melyek végigmustrálása volt túránk fő célja. Sajnos idén csak kb. feleannyi távcsőtulajdonos látogatott el az ITT-re, mint tavaly, ezért kevesebb távcsőkülönlegességet láttunk. Első lépésként megszálltunk egy 50 cm körüli „kukkert”. Először az NGC 891-re vetettünk néhány pillantást, ami bizonyosan életre szóló élmény marad, hiszen a galaxist átszelő feltűnő porsávban látható intenzitáskülönbségek még a mi, mély-egekhez nem szokott, városi szemünket is majdnem kivitették. Ezután egy pegazusbeli halvány galaxishalmazt, majd az M33 spirálkarjait és fényesebb csillaghalmazait tekintettük meg, melyek megpillantásához nem nagyon kellett erőlködnünk.

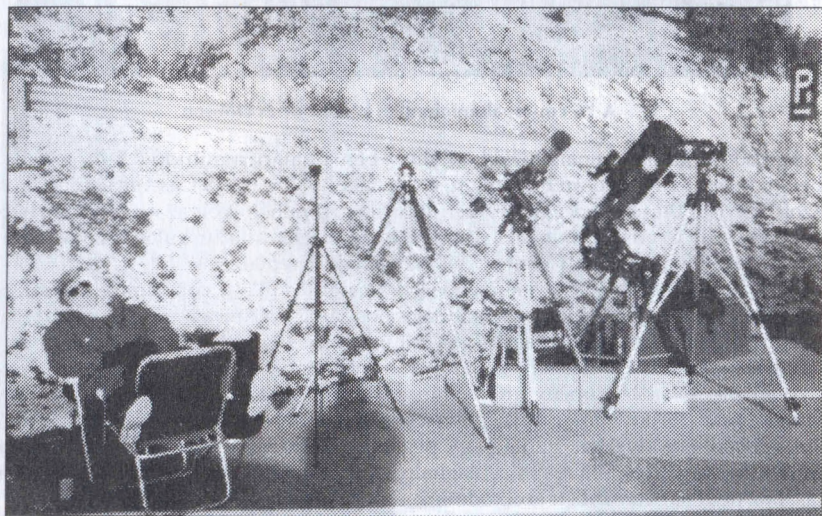
A távcső mellett találkoztunk össze két amatortársunkkal, Zseli Józseffel és kékre fagyott, didergő Hold-rovatvezetőnkkel, Kocsis Antallal. Tőlük tudtuk meg, hogy a pár centis hóréteg az előző napi hóvihar eredménye, ami igen sok amatort visszariasztott a helyszíntől. Ilyen csúfos kezdet után senki sem számított erre a kiváló éjszákára.

Néhány kisebb-nagyobb (10–20 cm-es) távcső után egy 17,8 cm-es f/9-es Meade-apokromát refraktor mellett kötöttünk ki. A Szaturnusz sápatag korongja után ismét a mély-egek következtek. Az M33 már az általunk megszokott „homályos folt, közepen kis maggal” képet mutatta, de az M13 óriás gömbhalmaz több száz sziporkázó kis csillagra bomlott, betöltve a látómező nagy részét. Ezek után a tulajdonos egy OIII szűrőt helyezett az okulárra, és sorra beállította a Fátyol-köd különböző

részeit. A teljes látómezőt kitöltő ködfoszlányok kontrasztos és részletgazdag látványa fantasztikus volt! Mintha egy óriástávcsővel készült fényképet néztünk volna. Egyértelműek voltak a gáz sűrűsödései, ritkulásai, a filamentek csavarodásai.

Rövid gyaloglás után a második parkolószinthez szembetaláltuk megunkat a találkozó óriásával, egy 76 cm átmérőjű, alumíniumból készült Dobsonnal. Pár percig sokatmondó pillantásokat vetettünk az okulár mögött, egy létra tetején egyensúlyozó tulajdonosra, aki azonban nem mutatott hajlandóságot hogy akár rövid időre is átadja őrhelyét.

Az igazi meglepetést egy 20 cm-es, kitakarás nélküli, Kutter típusú tükrös távcső jelentette. A Meteorban közölt Csatlós-Iskum-féle sikertelen Kutter-távcső építési kísérlet alapján bizalmatlanul méregettük a különös alkalmatosságot. Ez a távcső azonban meggyőzött bennünket arról, hogy jó optikával, tökéletes szereléssel és pontos jusztírozással még a jónevű apokromátoknál is kontrasztosabb, és színi hibától teljesen mentes képet adhat a Kutter-rendszer. Erre a megállapításra a már említett 17,8 cm-es Meade-refraktorral látott Szaturnusz-kép alapján jutottunk. Megnéztük a Gyűrűs Bolygót egy kis 13 cm-es Zeiss-apokromáttal, majd igencsak átfagyva betértünk az Aichingerhüttébe, a rendezvény bázisául szolgáló barátságos és meleg vendégfogadóba.

Az éjszaka fáradoimai után jólesik a melengető napfény

Másnap reggel, a sátorban átdidergett éjszaka után, színpompás napfelkelésben gyönyörködhattunk. Csodálatos látványt nyújtottak az alacsony napállás miatt laposan megvilágított, fölény nyúló, csipkézett hegycsúcsok és a lábunk előtt elterülő völgyekben összegyűlt sejtelmes fényű páraszigetek. Az éjszakai kipárolgás hatására feltűnő felhőpamacsok alakultak ki a Wörthi-tó és a Dráva fölött.

Az éjszakai sürgés-forgás után igazán csak 10–11 óra körül indult meg ismét az élet. Ekkor pakoltak ki a többnyire használt optikai cikkeket, újságokat, könyveket kínáló árusok. A legtöbben egy mikrobusz hátuljánál tömörültek, itt Celestron,

Meade, Vixen és számos másfajta okuláron kívül zenitprizmákat, szűrőket, hihetetlen átnérőjű gyári fogasléces okulárkihuzatokat és számtalan más apróságot lehetett vásárolni. Megcsodáltunk egy szép kialakítású, orosz gyártmányú 15 cm-es Makszutow-Cassegrain-távcsövet. Kár, hogy a gyártók csak átszállítják rajtunk ezeket a távcsöveket nyugati irányban, és nálunk egy sem marad.

A busz mellett egy 12 cm-es körüli Vixen apokromatikus távcső és egy, fényképekről már ismerős kinézetű, motorizált mechanikájú „nagy” Mizár állt. Ez utóbbi egyik tengelyén meglepődve fedeztük fel a „Made in Japan” feliratot.

Koradélután már szinte az egész égboltot beborította a front előtti cirrosztrátusz felhőzet, ami semmi jót nem ígért. Rövid tanakodás után úgy döntöttünk, hogy — jóval előbb, mint terveztük — hazatérünk.

Mindannyiunk számára nagy élmény volt az idei ITT csontig hatoló hidegével, gyönyörű környezetével, óriási és drága távcsöveivel és a velük látott égi objektumokkal.

A találkozón részt vevő Kovács György, dr. Láng Miklós és Peitl Gábor nevében is:

GYENIZSE PÉTER

HEGYISPORT

**hátzások, hálózások, sátrak,
túracipők, tájoló, Gore-Tex ruházat**

A MINŐSÉG VONZÁSA
csak öt percre a Kálvin tértől !

Budapest, IX. ker. Ráday u. 19. ☎ 217 65 36

Nyitva: hétköznap 10-18-ig, szombaton 9-14-ig

TÁVCSŐTÜKRÖT CSATLÓSTÓL!

Nagyfényerejű tükrök készítése, javítása Cassegrain-rendszerekhez is.
A régi helyen, de új címen!

Csatlós Géza (1021 Budapest, Szajkó u. 4. II/7., tel: 274-3070)